Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri och Samverkan
Gabriella Norén

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2026-03-03

HSN 2026-0068

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Inriktning för Region Stockholms användning av medel från tilläggsöverenskommelsen Strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2026 samt Ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatrin 2025-2026

Ärendebeskrivning

Region Stockholm har tilldelats utvecklingsmedel enligt tilläggsöverenskommelsen *Strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2026* samt överenskommelsen *Ökad tillgänglighet till barn -och ungdomspsykiatrin 2025-2026* som slutits mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Detta ärende rör regionens inriktning för användandet av utvecklingsmedel inom ramen för överenskommelserna.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Tilläggsöverenskommelse om strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2025
Uppdrag att betala ut medel i enlighet med överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatrin 2025-2026

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i psykiatriutskottet.

Förslag till beslut

Hälso-och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Inriktningen för Region Stockholms användning av stimulansmedel från tilläggsöverenskommelsen om strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2026 fastställs

2. Inriktningen för Region Stockholms användning 2026 av utvecklingsmedlen från överenskommelsen om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatrin 2025-2026 fastställs.

3. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att fördela medlen enligt denna inriktning

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Staten och SKR har ingått en tilläggsöverenskommelse om strategiska insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2026 som innebär en förlängning av 2025 års överenskommelse (HSN 2025-0886). Tilläggsöverenskommelsen omfattar totalt 1,320 miljarder kronor, där merparten fördelas till regionerna eller länsgemensamt till regioner och kommuner.

Staten och SKR har även träffat en överenskommelse om ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatrin 2025-2026 (HSN 2025-0216) som nationellt omfattar en miljard kronor. Av dessa fördelads 150 miljoner kronor till regionerna för utvecklingsarbete år 2026. 840 miljoner kronor fördelades i förhållande till hur väl regionerna lyckas korta köerna till barn- och ungdomspsykiatrin (BUP).

Överenskommelsen om psykisk hälsa och suicidprevention
Staten och SKR har slutit överenskommelser inom området psykisk hälsa och suicidprevention sedan 2012. År 2025 antog regeringen en ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention som ska gälla 2025-2034. Den nationella strategin har följande fyra mål:

- En förbättrad psykisk hälsa i hela befolkningen
- Färre liv förlorade i suicid
- Minskade påverkbara skillnader i psykisk hälsa
- Minskade negativa konsekvenser på grund av psykiatriska tillstånd

Överenskommelsen 2025 och tilläggsöverenskommelsen 2026 har i sin tur följande fyra fokusområden:

1. Genomföra den nationella strategin
2. Främja psykisk hälsa och förebygga ohälsa bland barn och unga
3. Utveckla insatser för personer med komplexa behov, särskilt inom samsjuklighet, heldygnsvård, tvångsvård, och rättspsykiatrin
4. Stärkt suicidpreventivt arbete

Regioner och kommuner får gemensamma stimulansmedel från fokusområde 1. Enbart kommuner får stimulansmedel från fokusområde 2. Regionerna enskilt samt regioner och kommuner gemensamt får medel från fokusområde 3 och 4 enligt överenskommelsen mellan staten och SKR.

Region Stockholm tilldelas 128,382 miljoner kronor och utöver det tilldelas Region Stockholm och kommunerna i länet 81,1 miljoner kronor i gemensamma medel i 2026 års tilläggsöverenskommelse. Den politiska styrgruppen Vård i samverkan (VIS) beslutar om fördelningen av de länsgemensamma medlen. Preliminärt kommer Region Stockholm att få 31,55 miljoner kronor av de länsgemensamma medlen. Sammantaget innebär det att Region Stockholm tilldelas 159,9 miljoner kronor från överenskommelsen om psykisk hälsa och suicidprevention.

För att få ta del av medel till fokusområde 1. ska bland annat regioner och kommuner upprätta länsgemensamma handlingsplaner.

För att få ta del av medel till fokusområde 3. ska regionerna bland annat genomföra analyser och insatser för att stimulera en systematisk kapacitetsstyrning av tillgång till vårdplatser inom specialistpsykiatrin samt förebygga och motverka tvångsåtgärder inom den psykiatriska tvångsvården och rättspsykiatrin.

För att få ta del av medel till fokusområde 4. ska regionerna bland annat genomföra insatser och utveckla omhändertagandet vid suicidalitet.

Överenskommelsen om ökad tillgänglighet till BUP
Överenskommelsen om ökad tillgänglighet till BUP är indelad i två block. Det första blocket omfattar 150 miljoner kronor nationellt och avser att stimulera regionernas utvecklingsarbete. Varje region får dels 5 miljoner kronor, dels pengar i förhållande till sin befolkning i åldrarna 0-18 år. För Region Stockholm innebär det cirka 15,8 miljoner kronor i utvecklingsmedel.

För att få del av medlen ska regionerna under 2025 och 2026:

- Analysera hur olika delar i BUP-verksamheten kan effektiviseras samt hur första linjen/primärvården kan utvecklas för att säkerställa omhändertagande på rätt vårdnivå och kortare väntetider
- genomföra insatser för att ta sig från nuläge till ett önskat läge i enlighet med analysen ovan,
- arbeta aktivt med produktionsplanering och kapacitetsstyrning
- delta i nationella utvecklingsarbeten, inklusive genom SKR.

Därutöver fördelas 840 miljoner kronor i förhållande till hur väl regionerna lyckas korta köerna till BUP. Dessa medel behandlas dock inte i detta tjänsteutlåtande eftersom de betalas ut i efterhand utifrån uppnått resultat.

Överväganden

Överenskommelsen om psykisk hälsa och suicidprevention
Några av nämndens pågående satsningar bedöms ligga i linje med de fyra fokusområdena. Många av de krav på insatser som ställs för att få ta del av medlen bedöms dessutom ligga i linje med specialistpsykiatrins ordinarie verksamhet.

Medlen kommer därför framför allt att fördelas till pågående satsningar och till insatser inom specialistpsykiatrins verksamhet.

De förutsättningar som var vägledande för 2025 års inriktningsbeslut av hälso- och sjukvårdsnämnden gäller fortfarande. Dessa är:

- Ökad systemförmåga – mer samordnad styrning av hälso- och sjukvården som system
- Förbättrad uppföljning – vård utifrån behov, prioriteringar, kvalitetsuppföljning
- Mer renodlad verksamhet – förvaltningens arbete ska fokuseras och vårdnära delar av verksamheten ska flyttas närmare där vården utförs.

Aktiviteter ska utöver det ovan nämnda ligga i linje med och stödja de strategier och system som redan är beslutade och införda. I möjligaste mån ska redan befintliga strukturer nyttjas. Aktiviteter ska ej vara ramhöjande och en plan och struktur för införande och förvaltning ska ingå.

Nedan följer exempel på pågående satsningar och ordinarie verksamhet under hälso- och sjukvårdsnämnden som medlen planeras att användas till.

Genomförande av den nationella strategin
Medlen planeras att användas till implementering av aktiviteter i *Handlingsplan för god och nära vård och omsorg i Stockholms län 2024-2030* som det politiska organet Vård i Samverkan har fattat beslut om, mot bakgrund av att handlingsplanen ligger i linje med den nationella strategin. Därtill kommer medlen att användas till att finansiera specialistpsykiatrins ”brukarråd”.

Utveckla insatser för personer med komplexa behov, särskilt inom samsjuklighet, heldygnsvård, tvångsvård, och rättspsykiatrin
Medlen föreslås att användas till pågående satsningar angående: vård för hemlösa, stöd till barn och unga med komplexa behov, arbete med barn och unga med allvarligt normbrytande beteende samt samverkan kring våld i nära relationer med mera.

En stor del av medlen planeras också användas till att förstärka Region Stockholms egenägda vård inom området psykiatrisk slutenvård inklusive tvångsvård samt rättspsykiatri.

Stärkt suicidpreventivt arbete
Medlen föreslås att användas till insatser som stödjer implementeringen av Regions Stockholms Strategi för suicidprevention samt till ungdomsmottagningarnas arbete med suicidprevention.

Överenskommelsen om ökad tillgänglighet till BUP
Medlen kommer att användas till att analysera hur barn- och ungdomspsykiatrin kan effektiviseras och hur första linjen kan utvecklas för att få till stånd ett omhändertagande på rätt vårdnivå och därmed korta väntetiderna, i enlighet med kraven i överenskommelsen.

Utvecklingsmedlen från överenskommelsen förslås därutöver att användas till arbetet med att skapa filialer i utsatta områden och till BUPs insatser vid Stockholms stads hem för vård och boende (HVB).

Ekonomiska konsekvenser

Medlen fördelas enligt tabellen nedan:

		Länsgemensamt	Region Stockholm
	Till organisation	**Kronor**	**Kronor totalt**
Överenskommelsen om psykisk hälsa och suicidprevention			
-Stöd till genomförande och uppföljning av den nationella strategin	Länsgemensamt*	7 000 000	*1 900 000*
-Samordnade insatser för personer med komplexa behov med särskilt fokus på samsjuklighet och psykiatrisk heldygnsvård, tvångsvård och rättspsykiatrisk vård	Länsgemensamt*	46 854 594	21 537 297
	Region Stockholm		93 709 189
	Delsumma		*115 246 486*
-Stärkt suicidpreventivt arbete	Länsgemensamt*	27 255 932	8 117 966
	Region Stockholm		34 672 400
	Delsumma		*42 790 366*
Överenskommelsen om psykisk hälsa och suicidprevention	***Summa***	***81 110 526***	***159 936 852***
Överenskommelse om ökad tillgänglighet till BUP			
- Stimulansmedel för utveckling			15 794 000
Överenskommelse om ökad tillgänglighet till BUP	***Summa***		***15 794 000***
Summa utvecklingsmedel från båda överenskommelserna			*175 730 852*
Varav till KSON			**7 204 965**
Till hälso- och sjukvårdsnämnden att förfoga över			**168 525 887**
*Region Stockholms andel av länsgemensamma medel enligt förslag till beslut av Vård i Samverkan (VIS)			

Region Stockholm tilldelas sammanlagt 175,7 miljoner kronor i utvecklingsmedel från de två överenskommelserna. Av dessa ska 4,1 procent eller 7,2 miljoner kronor föras över till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje varefter det återstår 168,5 miljoner kronor

för hälso- och sjukvårdsdirektören att fördela enligt inriktningen i tjänsteutlåtandet. Förvaltningen gör den preliminära bedömningen att av dessa medel kommer cirka hälften att gå till förstärkning specialistpsykiatrin.

Liksom för år 2025 kommer de medel som inte har använts vid 2026 års slut att föras över till specialistpsykiatrin i stället för att betalas tillbaka till staten förutsatt att det innebär att kraven i överenskommelserna kan uppfyllas.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget förväntas ha positiva konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget förväntas ha positiva konsekvenser för jämlik vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget förväntas inte ha några konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget förväntas inte ha några administrativa konsekvenser för förvaltningen jämfört med föregående år.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-03-03